

Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma

Adnan Çelik
Selçuk Üniversitesi

Mehmet İnce
Mersin Üniversitesi

Sezen Bozyiğit
Mersin Üniversitesi

ÖZ

Girişimcilik ve girişimcilik eğilimi son yıllarda üzerinde sıkça durulan konulardan birisidir. Kişilerin girişimcilik faaliyetinde bulunabilmesi içinse girişimcilik niyeti taşımaları gerekmektedir. Girişimcilik niyeti de kişisel, demografik ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir. Aile de bu çevresel faktörlerden birisidir. Bu çalışma Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F.'de okuyan öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile ailesel faktörler arasında ilişki olup olmadığını ortaya çıkartmak için yapılmıştır. Çalışmada ki kare analizi yapılmış ve analiz sonuçlarına göre girişimcilik niyeti ile girişimci kişiliğe sahip olma, ailede girişimci olması ve ailede verilen kararlara katılma derecesi arasında ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Niyeti, Ailesel Faktörler

Jel Kod: M10

A Study to Determine Family Elements Affecting Entrepreneurship Intention of College Students

ABSTRACT

Entrepreneurship and tendency to entrepreneurship have been one of the theme which has often been studied recently. People should have the entrepreneurship intention in order to do entrepreneurship activities. Entrepreneurship intention is affected by individual, demographic and enviromental elements. Family is one of the enviromental elements. This study has been done to find out whether there is a relationship between the entrepreneurship intention' and family elements' of the student of The Faculty of Economics and Administrative Science of Mersin University. Chi-square analysis has been done at the study and the results of the study have found out that there is a relationship between entrepreneurship intention and having a entrepreneur personality, having an entrepreneur person in the family and taking part in decision making in the family.

Anahtar Kelimeler: Entrepreneurship, Entrepreneurship İntention, Family Elements

Jel Codes: M10

Makalenin geliş tarihi: 24.03.2014 — Kabul tarihi: 25.04.2014

* İletişim kurulacak yazar:

Prof. Dr. Adnan Çelik, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Konya, Türkiye.
E-posta: adnancelik2004@yahoo.com

1. GİRİŞ

Girişimcilik, ekonominin ve refah toplumunun gelişmesinde itici bir güç olduğundan dolayı özellikle son dönemlerde, birçok bilim dalının üzerinde durduğu konuların başında gelmektedir. Şeşen ve Basım (2012), küresel rekabetin küçük firmaların gücünü artırması, piyasada oluşan kısıtlamalar, teşviklerin sürekli değişmesi, yeni iş pazarlarının oluşması gibi birçok nedenin girişimciliğe verilen önemi arttırdığını belirtmektedir. Girişimcilikle, ülke içerisinde sağlanan ekonomik kalkınma siyasi gücü, teknolojik ve bilimsel gelişmeyi döngüsel olarak artırmakta ve dünya arenasında ülkeler arası rekabette avantaj yaratmaktadır (İrmiş ve Barutçu, 2012:2).

Girişimciliğin gelişmesi ve yaygınlaşması, birçok alanı olumlu etkilemekte, aynı zamanda da kalkınma ve gelişme için oldukça önem taşımaktadır. Girişimcilik söz konusu olduğunda göz önünde bulundurulması gereken önemli noktalardan birisi de girişimcilik niyetidir. Çünkü, girişimcilik niyeti olmadan girişimcilik faaliyetinde bulunmak mümkün olmamaktadır. Bu bakımdan girişimcilik faaliyeti, niyet edilerek yapılan planlanmış bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır (Kalkan,2011:190).

Girişimcilik niyetini etkileyen birçok faktör vardır. Bird (1988), girişimcilik niyetini etkileyen faktörleri, ekonomik, sosyal, politik, kişisel geçmiş, kişilik, kişisel özellikler olarak sıralamaktadır. Burada bahsedilen sosyal faktörlerden birisi de ailedir. Bu çalışmada da, ailesel faktörlerle girişimcilik niyeti arasında ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde girişimciliğin tanımı verilip girişimcilik niyetini etkileyen faktörler ve bu faktörlerden özellikle aile faktörü üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise, araştırmanın yöntemi ve araştırma bulguları ile sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. GİRİŞİMCİLİK NİYETİ VE GİRİŞİMCİLİK NİYETİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Girişimcilik kavramı, literatürde birçok yazar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Başol ve diğerlerine göre (2011) girişimcilik, fırsatları takip etme ve onları bulduğunda her tür riski alarak amacını gerçekleştirme faaliyetidir. Drucker (1985), girişimciliği yeni zenginlik üretme kapasitesiyle var olan kaynakları birleştirme, yenilikçi faaliyette bulunma olarak tanımlarken, Hisrich ve Peters ise (1989), gerekli zaman ve çabayı harcayarak, var olan finansal, psikolojik ve sosyal riskleri üstlenecek ve kişisel tatminle sonuçlanan yeni bir şey yaratma süreci olarak tanımlamaktadır (Şeşen ve Basım,2012:22).

Girişimciliğin ilk ve en önemli adımlarından birisini karar verme aşaması oluşturmaktadır (Duygulu,2008:100). Bu noktada da karşımıza girişimcilik niyeti kavramı çıkmaktadır. Girişimcilik faaliyetinde bulunmayı sağlayan girişimcilik niyeti, kişinin diğer kariyer seçeneklerinden ziyade çevresindeki potansiyel fırsatları değerlendirmesini sağlayacak bir işletme kurma ve girişim başlatma düşüncesini yansıtmaktadır (Karabey,2013:147). Girişimcilik niyeti kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için bu kavramın hangi faktörler tarafından etkilendiğinin ortaya konması gerekmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında, bağımsızlık, kariyer ve kazanç isteğinin (Sezer,2013), yaratıcı olma ve işinde orjinallik göstermenin (Karabulut,2009), kişilik özelliklerinin, kişisel tutumların, motivasyonun ve bilinçsel tarzın (Hmieleski ve Corbett,2006; Kalkan,2011; Şeşen ve Basım,2012), cinsiyetin (Davidsson,1995; Kristiansen ve Indarti, 2004), önceki iş deneyiminin, aile gelirinin ve yaşın (Şeşen ve Basım,2012; İrmiş ve Barutçu,2012) girişimcilik niyeti üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Kısaca, girişimcilik niyetini etkileyen faktörlerin demografik faktörler, kişisel özellikler ve çevresel faktörler olmak üzere üç temel kategoride toplandığı söylenebilmektedir (Franco ve diğerleri, 2010; Şeşen ve Basım,2012).

Girişimcilik niyetini etkileyen çevresel faktörlerden birisi de ailedir. Aile, çocuğun doğduğu andan itibaren kendisini, hayatı ve diğer insanları tanımaya başladığı, ilk tecrübeleri kazandığı bir başka

deyişle, ilk eğitimi aldığı temel kurumdur (Tabak, 2007:48). Çocuklar anne ve babalarını kendilerine rol model olarak almakta ve onların göstermiş olduğu tutumlara benzer tutumlar sergilemektedirler. İrmış ve Barutçu (2012), hem rol modeli olması hem de girişimcilik faaliyetinin aile tarafından desteklenmesi nedeniyle girişimcilik niyeti üzerinde ailenin önemli bir etken olduğunu belirtmektedir. İlhan (2003) ise, başta sosyalleşme işlevi olmak üzere ailenin, sahip olduğu meslek, eğitim düzeyi, ekonomik durum ve genel toplumsal statü gibi temel sosyo-iktisadi göstergeler düzleminde girişimciliğin oluşumunu etkilediğini vurgulamaktadır.

Türkiye’de ailenin girişimcilik niyeti üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların çok fazla olmadığı dikkat çekmektedir. Duygulu (2008), ailede kendi işini yapan kişiler olması durumu ile bireyin girişimci tutumu arasında ilişki olduğunu vurgulamaktadır. Kalkan (2011), ailede ilk çocuk olanların, girişimci yapıya sahip ailelerde doğanların, girişimci olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmiş olmasına rağmen, yaptığı çalışmada ailede girişimci bulunmasıyla girişimcilik niyeti arasında ilişki bulamamıştır. İrmış ve Barutçu (2012) ise, öğrencilerin gelecekte kendi işlerini kurma niyetlerinin, babalarının daha önceden kendi işini kurup yürütmüş olmasıyla, ailede bir girişimci olmasıyla ve öğrencinin ailede alınan kararlara katılma derecesiyle ilişkisi olduğunu bulmuştur. Ancak çalışmada, girişimcilik eğiliminin ailenin geliri ile ilişkisi olduğu sonucu ortaya çıkmamıştır.

3. METODOLOJİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı, potansiyel girişimciler olan üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile ailesel faktörler arasındaki ilişki olup olmadığını ortaya çıkartmaktır. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda (Kristiansen ve Indarti, 2004; Hmieleski ve Corbett,2006; Karabulut,2009; Sezer,2013; Kalkan,2011; Şeşen ve Basım,2012) girişimcilik niyeti ile kişilerin demografik özellikleri, kişilik özellikleri gibi birçok konu araştırılmış olmasına rağmen, girişimcilik niyeti ile ailesel faktörler arasındaki ilişkiyi ayrıntılı olarak inceleyen çok sayıda çalışmaya (Örücü ve diğerleri,2007; İrmış ve Barutçu,2012) rastlanılmamaktadır. Yapılan çalışmalar genellikle ailede girişimci olup olmaması ve aile geliri ile ilgilidir (Duygulu,2008; Kalkan,2011). Oysa ki çocukluk döneminde, çocukların kendilerine rol model aldıkları ilk kişiler anne babalarıdır. Bireyin kişiliğinin oluşumunda ve sosyalleşmesinde etkin bir rol oynayan aile, toplumun sosyo-kültürel özelliklerini bireye aktarmakta ve bireyin kararlarını etkileyen en önemli faktörlerden birisi haline gelmektedir (Çerik,2002:3). Bu yüzden bu çalışmada, girişimcilik niyetini etkileyen önemli faktörlerden biri olan aile faktörü üzerinde durulmuştur.

3.2. Araştırmanın Örnekleme ve Yöntemi

Çalışmanın örneklemini Mersin Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nde (İ.İ.B.F) okuyan öğrenciler oluşturmuştur. 2013-2014 öğretim döneminde Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F.'de okuyan toplam öğrenci sayısı 1916'dır. Örneklem çerçevesini oluşturmak için Düzakın'ın çalışmasından (2005) yararlanılmış ve sonlu ana kütleler formülü uygulanıp örneklem sayısının en az 234 olması gerektiği sonucuna varılmıştır. Anket uygulanmadan önce 8 öğrenci ile anketin ön testi yapılmış, öğrencilerin geri bildirimleri sonucu ankete son hali verilmiştir. Anket formu, 17-21 Şubat 2014 tarihleri arasında ulaşılabilen İ.İ.B.F öğrencilerine kolayda örnekleme yoluyla uygulanmıştır.270 anket dağıtılmasına rağmen, 255 anket doldurulmuş olarak geri dönmüştür. Geri dönen 255 anketten de 6'sı eksik veya hatalı doldurulduğu için geçersiz sayılmış ve analizler 249 anket formu üzerinden yapılmıştır.

Çalışmada kullanılan ankette, üniversite öğrencilerinin üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işlerini kurma niyetleri olup olmadığını belirleyen bir soru ile girişimci kişiliğe sahip olup olmadıkları, ailenin geliri, annenin ve babanın eğitim durumu, öğrencinin ailenin kaçınıcı çocuğu olduğu, çocuğun aile kararlarına katılım derecesi, ailede veya yakın çevrede girişimci ve iflas eden olup olmadığı gibi sorulara yer verilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 21 paket programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Çalışmada kategorisel veriler kullanıldığı için bunlar arasındaki ilişkiyi bulabilmek amacıyla ki kare analizi yapılmıştır. Ki-kare analizinde beklenen frekansların sayısal büyüklüğü önemlidir. Beklenen frekansların en çok yüzde yirmisinin 5 sayısından küçük olmasına izin verildiği için bu sorunu çözenin en basit yolu sınıfları birleştirmektir (Baydur,2012:5). Bu yüzden de çalışmada, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve gelir durumu tablolarında beklenen frekanslar yüzde yirminin üzerine çıktığı için bazı sınıfların birleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın örneklemini, 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F.'de okuyan öğrenciler oluşturduğu için, araştırmanın sonuçları örneklemin nitelikleri ile sınırlıdır. Verilerin sadece bir üniversitenin bir fakültesinden toplanmış olması araştırmanın en önemli kısıtlarından birini oluşturmaktadır.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada, öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile ailesel faktörler arasında ilişki olup olmadığı incelendiği için çalışmanın hipotezleri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H1: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile girişimci kişiliğe sahip olma durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile yakın çevrede girişimci olması arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile yakın çevrede iflas yaşanması durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile annelerinin eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile babalarının eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile ailenin kaçınıcı çocuğu olmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile ailelerinin gelir durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri ile ailede alınan kararlara katılma derecesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

4. BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik durumları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo: 1 Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet	f	%	Aylık Aile Geliri (TL)	f	%
Kadın	164	65,9	1000 TL ve altı	89	35,7
Erkek	84	33,7	1001 -2500 TL	110	44,2
<i>Cevap yok</i>	1	0,4	2501 TL ve üzeri	46	18,4
Toplam	249	100	<i>Cevap yok</i>	4	1,6
			Toplam	249	100
Anne Eğitim	f	%	Baba Eğitim	f	%
Okur Yazar Değil	28	11,2	Okur Yazar Değil	7	2,8
Okur Yazar	10	4	Okur Yazar	12	4,8
İlköğretim	138	55,4	İlköğretim	110	44,2
Lise	54	21,7	Lise	86	34,5
Ön Lisans	5	2	Ön Lisans	4	1,6
Lisans	12	4,8	Lisans	27	10,8
Lisansüstü	1	0,4	Lisans Üstü	1	0,4
Cevap Yok	1	0,4	Cevap Yok	2	0,8
Toplam	249	100	Toplam	249	100
Anne Meslek	f	%	Baba Meslek	f	%
Kamuda Çalışıyor	10	4	Kamuda Çalışıyor	30	12
İşçi	7	2,8	İşçi	38	15,3
Emekli	20	8	Emekli	84	33,7
Serbest Meslek	18	7,2	Serbest Meslek	69	27,7
Ev Hanımı	192	77,2	Çalışmıyor	12	4,8
Cevap Yok	2	0,8	Çiftçi	14	5,7
Toplam	249	100	Cevap Yok	2	0,8
			Toplam	249	100
Yaş	f	%	Kaçıncı Çocuk	f	%
17-22	165	66,3	İlk	88	35,3
23-26	80	32,1	Ortanca	86	34,5
27-30	2	0,8	Sonuncu	74	29,8
<i>Cevap yok</i>	2	0,8	<i>Cevap Yok</i>	1	0,4
Toplam	249	100	Toplam	249	100

Tablo 1'e göre, çalışmaya katılan öğrencilerin %66'sı 17-22 yaş aralığında, %66'sı kadın, %34'ü ise erkektir. Öğrencilerin %44'ünün aylık aile geliri 1001-2500 TL arasındayken, %55'inin annesi, %44'ünün ise babası ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin %77'sinin annesi ev hanımı iken, %34'ünün babası emeklidir. Ayrıca öğrencilerin %35'i ailenin ilk çocuğudur.

Tablo 2: Girişimci Kişilik ve Girişimcilik Niyeti Arasındaki İlişki

Kendinizi Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görüyor Musunuz?		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Evet	Sayı	100	37	55	192
	Yüzde	52,1	19,3	28,6	100
Hayır	Sayı	9	30	17	56
	Yüzde	16,1	53,6	30,4	100
Toplam	Sayı	109	67	72	248
	Yüzde	44	27	29	100
$\chi^2 = 31,717$ $p = ,000$					

Tablo 2'ye göre, öğrencilerin üniversiteyi bitirdikten sonra kendi işini kurmayı düşünmesiyle kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görüyor olması arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3 Ailede veya Yakın Çevrede Girişimci Olması Durumunun Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Ailede veya Yakın Çevrede Girişimci Var Mı?		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Evet	Sayı	71	31	39	141
	Yüzde	50,4	22	27,7	100
Hayır	Sayı	37	36	32	105
	Yüzde	35,2	34,3	30,5	100
Toplam	Sayı	108	67	71	246
	Yüzde	43,9	27,2	28,9	100
$\chi^2 = 6,641$ $p = ,036$					

Tablo 3'e göre ailesinde veya yakın çevresinde girişimci olan öğrencilerle bu öğrencilerin gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu durum da öğrencilerin çevrelerindeki girişimcileri kendilerine örnek aldıklarını ve onlardan etkilendiklerini göstermektedir.

Tablo 4 Ailede veya Yakın Çevrede İflas Olması Durumunun Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Ailenizde Veya Yakın Çevrenizde İflas Eden Var Mı?		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Evet	Sayı	45	25	23	93
	Yüzde	48,4	26,9	24,7	100
Hayır	Sayı	61	45	49	155
	Yüzde	39,4	29	31,6	100
Toplam	Sayı	106	70	72	248
	Yüzde	42,7	28,2	29	100
$\chi^2 = 2,153$ $p = ,341$					

Tablo 4 öğrencilerin ailelerinde veya yakın çevresinde iflas eden biri olması durumu ile kendi işlerini kurma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Yakın çevrede iflas eden bir kişinin olması öğrencilerin kendi işlerini kurma şevklerini kırmamaktadır. Hatta ailesi veya yakın çevresinde iflas eden biri olan öğrencilerin yaklaşık %50'si gelecekte kendi işini kurmayı düşünmektedir.

Tablo: 5 Annenin Eğitim Durumunun Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Annenin Eğitim Durumu		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Okuryazar Değil + Okur Yazar	Sayı	23	9	6	38
	Yüzde	60,5	23,7	15,8	100
İlköğretim	Sayı	58	36	44	138
	Yüzde	42	26,1	31,9	100
Lise Ve Üstü	Sayı	28	22	22	72
	Yüzde	38,9	30,6	30,6	100
Toplam	Sayı	109	67	72	248
	Yüzde	44	27	29	100
$\chi^2 = 6,185$ $p = ,186$					

Tablo 5, öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarıyla gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında ilişki olmadığını göstermektedir. Tabloda ilişki olmadığı görülse de, annenin eğitim durumu arttıkça öğrencilerin gelecekte kendi işini kurma niyetinde azalma olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo: 6 Babanın Eğitim Durumunun Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor	Toplam

Babanın Eğitim Durumu		Musunuz?			
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Okuryazar Değil + Okur Yazar	Sayı	14	3	2	19
	Yüzde	73,7	15,8	10,5	100
İlköğretim	Sayı	47	27	36	110
	Yüzde	42,7	24,5	32,7	100
Lise Ve Üstü	Sayı	48	36	34	118
	Yüzde	40,7	30,5	28,8	100
Toplam	Sayı	109	66	72	247
	Yüzde	44,1	26,7	29,1	100
$\chi^2 = 8,555$ $p = ,073$					

Tablo 6, öğrencilerin babalarının eğitim durumlarıyla gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında ilişki olmadığını göstermektedir. Tablo 5'te görülen durum burada da görülmektedir. Yani babanın eğitim durumu arttıkça öğrencilerin gelecekte kendi işini kurma niyetinde azalma olmaktadır.

Tablo:7 Ailedeki Doğum Sırasının Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Ailenin Kaçınıcı Çocuğusunuz?		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
İlk	Sayı	34	31	23	88
	Yüzde	38,6	35,2	26,1	100
Ortanca	Sayı	40	19	27	86
	Yüzde	46,5	22,1	31,4	100
Sonuncu	Sayı	32	20	22	74
	Yüzde	43,2	27	29,7	100
Toplam	Sayı	106	70	72	248
	Yüzde	42,7	28,2	29	100
$\chi^2 = 3,781$ $p = ,436$					

Tablo 7 öğrencilerin ailenin kaçınıcı çocuğu olmaları ile gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında ilişki olmadığını göstermektedir.

Tablo: 8 Aylık Aile Gelirinin Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Aylık Aile Geliri		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
1000 TL Ve Altı	Sayı	39	25	25	89
	Yüzde	43,8	28,1	28,1	100
1001-2500 TL	Sayı	44	33	33	110
	Yüzde	40	30	30	100
2501 TL Ve Üstü	Sayı	22	12	12	46
	Yüzde	47,8	26,1	26,1	100
Toplam	Sayı	105	70	70	245
	Yüzde	42,9	28,6	28,6	100
$\chi^2 = ,864$ $p = ,930$					

Tablo 8 öğrencilerin aylık aile gelir durumlarını göstermektedir. Aylık aile gelir durumu ile öğrencilerin gelecekte kendi işlerini kurma niyetleri arasında anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Ama aylık aile geliri 2501 TL ve üstü olan öğrencilerin diğer öğrencilere nazaran girişimcilik niyetlerinin fazla olduğu görülmektedir.

Tablo:9 Ailedeki Kararlara Katılma Durumunun Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi

Ailedeki Kararlara Katılım		Üniversiteyi Bitirdikten Sonra Kendi İşinizi Kurmayı Düşünüyor Musunuz?			Toplam
		Evet	Hayır	Kararsızım	
Ailem Her Zaman Fikrimi Sorar.	Sayı	54	28	21	103
	Yüzde	52,4	27,2	20,4	100
Ailem Bazen Fikrimi Sorar.	Sayı	33	26	36	95
	Yüzde	34,7	27,4	37,9	100
Ailem Hiç Bir Zaman Fikrimi Sormaz.	Sayı	19	16	15	50
	Yüzde	38	32	30	100
Toplam	Sayı	106	70	72	248
	Yüzde	42,7	28,2	29	100
$\chi^2 = 9,502$ $p = ,050$					

Tablo 9 öğrencilerin ailede verilen kararlara katılım düzeyleri ile gelecekte kendi işlerini kurma durumları arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Ailesi her zaman fikrini soran öğrencilerin %52,4'ü gelecekte kendi işini kurmayı düşünmektedir.

Çalışma sonucuna göre H1, H2 ve H8 hipotezleri kabul edilmiş, diğer hipotezler ise reddedilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimcilik ekonominin gelişmesi ve ülkelerin ilerlemesi açısından önem taşıdığından dolayı özellikle son yıllarda üzerinde en çok durulan konulardan birisidir. Girişimciliğin ilk adımlarından birisi de girişimci olmaya karar verme niyeti taşımaktadır. Girişimcilik niyeti ise birçok faktörden etkilenmektedir. Bu faktörlerin neler olduğu bilinirse girişimcilik daha kolay bir şekilde teşvik edilir ve girişimci sayısında artış olabilir.

Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F'de okuyan öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile ailesel faktörler arasında ilişki olup olmadığını inceleyen bu çalışma sonucunda, girişimci kişiliğe sahip olduğunu düşünen öğrenciler ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç beklenen bir sonuçtur. Öğrenciler kendilerini girişimci kişiliğe sahip gördükçe ileride kendi işlerini kurma konusunda daha hevesli olmaktadır. Bu durumda, öğrencilerin kendilerini girişimci kişiliğe sahip görmeleri için neler gerektiği konusunun araştırılması gereklidir.

Ailede ve yakın çevrede girişimci olması ile öğrencilerin girişimcilik niyetleri arasında anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Bu sonuç bazı çalışmaların sonuçlarıyla tutarlılık gösterirken, (Duygulu,2008; İrmış ve Barutçu,2012), bazı çalışmalarla (Kalkan,2011) da tutarlılık göstermemektedir. Ailede veya yakın çevrede girişimci varsa öğrenci onu kendine örnek almakta ve kendi işini kurma konusunda daha hevesli olmaktadır. Çalışmadan çıkan ilginç bir sonuç da, ailede veya yakın çevrede iflas eden kişinin olmasının öğrencilerin girişimcilik niyetlerini etkilememesidir. Hatta çevresinde iflas eden kişi bulunan öğrencilerin yaklaşık yarısı ileride kendi işlerini kurmayı düşünmektedirler. Demek ki iflasa rağmen öğrencilerin girişimcilik niyetlerini daha çok etkileyen faktörler bulunmaktadır. Daha sonraki çalışmalarda bu faktörlerin neler olduğu üzerinde durulabilir.

Çalışmadan çıkan diğer bir sonuç, ailedeki kararlara katılma düzeyi ile girişimcilik niyeti arasında anlamlı bir ilişki çıkmış olmasıdır. Aile çocuğun fikrini sordukça çocuk önemsendiğini hissetmekte ve kendine olan güveni artmaktadır. Bu da risk almayı ve girişimcilik faaliyetinde bulunmayı olumlu bir şekilde etkilemektedir. Demek ki aileler çocuklarının fikirlerine önem verdikçe onların ileride girişimci olmalarına katkı sağlamaktadırlar.

Çalışmada annenin ve babanın eğitim durumu, ailedeki doğum sırası gibi ailesel faktörlerin öğrencilerin girişimcilik niyetleri ile ilişkisinin olmadığı görülmektedir. Ama anne ve babanın eğitim durumu arttıkça girişimcilik niyeti azalma göstermektedir. Bu durum Türkiye'de çok yaygın olan çekirdekten yetişme olgusunun önemini ve anne babası eğitilmiş öğrencilerin kendi işlerini kurmaktan ziyade, daha çok gelir değil de statü getiren mesleklere yöneldiklerini göstermektedir. Aylık aile geliri ile girişimcilik niyeti arasında da ilişki çıkmamıştır. Ama aylık aile geliri 2501 TL ve üstü olan öğrencilerin yarısı diğer gelir gruplarına göre daha fazla oranda gelecekte kendi işini kurmayı düşünmektedir.

Girişimcilik, ülkelerin gelişmesinde ve ilerlemesinde çok önemli bir role sahiptir. Bu sebeple çocukların kendilerine rol model aldıkları ailelere, çocukları girişimciliğe yönlendirmede ve geleceğin girişimcilerinin yetiştirilmesinde önemli görevler düşmektedir. Çocukların ailede verilen kararlara katılması sağlanarak, çocuğa risk almanın, kendine güven duymanın öğretilmesi, girişimcilik zihniyetinin kazandırılması ve gerekli ekonomik desteğin sağlanması gereklidir.

KAYNAKÇA

- Başol, O., Dursun, S. & Aytaç, S. (2011). Kişiliğin Girişimcilik Niyeti Üzerine Etkisi: Üniversiteli Gençler Üzerine Bir Uygulama, *"İş, Güç" Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 13 (4), 7-22.
- Baydur, H. (2012). Önemlilik Testleri, http://www.hakanbaydur.net/wp-content/uploads/2012/12/biyoistatistik_ders8_ki_kare_testi6slayt.pdf adresinden 03 Mart 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case For Intention, *Academy Of Management Review*, 13(3), 442-454.
- Çerik, Ş., (2002), Ailelerin Gençlere Karşı Tutumları ve Gençlerin Ailelerinin Tutumlarını Algılayışlarına Yönelik Üniversite Gençliği Üzerinde Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 2(1), 21-24.
- Davidsson, P. (1995). Determinants Of Entrepreneurial Intentions, Jönköping International Business School, RENT IX Workshop, Piacenza, Italy, Nov. 23-24.
- Duygulu, E. (2008) Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 95-120.
- Düzakın, E. (2005). Bilimsel Araştırmalarda Örneklem Büyüklüğü Belirleme, *Pazarlama Dünyası*, 18.
- Franco, M., Haase, H. & Lautenschlager, A. (2010). Students' Intrepreneurial Intentions: An Inter-Regional Comparison, *Education and Training*, 52(4), 260-275.
- Hmieleski, K. M.& Corbett, A. C. (2006), Proclivity For Improvisation As A Predictor Of Entrepreneurial Intentions, *Journal of Small Business Management*, 44(1), 45-63.
- İlhan, S. (2003). Sosyo Ekonomik Bir Fenomen Olarak Girişimciliğin Oluşumunu Etkileyen Başlıca Faktörler, *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi Güz* 11,61-79.
- İrmiş, A. & Barutçu, E. (2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini Ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması, *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (2), 1-25
- Kalkan, A. (2011). Kişisel Tutum, Öznel Norm ve Algılanan Davranış Kontrolünün Girişimcilik Niyeti Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 189-206.
- Karabey, C.N. (2013). Girişimsel Düşünceyi Anlamak: Düşünme Tarzı ve Risk Tercihinin Girişimsel Özyetkinlik ve Girişimcilik Niyeti İle İlişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 143-159.
- Karabulut, A.T. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirleme, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 26(1),331-356.
- Kristiansen, S. & Indarti, N. (2004). Entrepreneurial Intention among Indonesian and Norwegian Students, *Journal of Enterprising Culture*, 12(1), 55-78
- Örücü, E., Kılıç, R. & Yılmaz, Ö. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 27-47.
- Sezer, C.(2013). Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi İle Belirlenmesi, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 49-59
- Şeşen, H. & Basım, N. (2012). Demografik Faktörler ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Özel Sayı, 21-28
- Tabak, N. (2007). İlköğretim 1.Kademedeki Davranış Sorunları Olan Çocukların Anne-Baba Tutumları, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Afyon*.

